

## **FORNFYND**

### **Generell information om förvaring och var de lokala fornfynden från Rydebäckstrakten är förvarade - med bilder på de tre små figuriner som har hittats i Rydebäck.**

De fynd som görs i Sverige förvaltas av Historiska Museet i Stockholm och förvaras därmed i deras magasin. Skåne är det enda område som undantas från regeln, här är det Lunds Historiska Museum som står för förvaringen. (Med undantag för fynd gjorda inom Lunds medeltida stadsområde och Malmö kommunstadsgräns, men det är mindre viktigt i sammanhanget.) De fynd som framkommit vid Riksantikvarieämbetets undersökningar på senare tid ska förvaras i Lund.

I Kulturmagasinet (Helsingborgs museum) samlingar finns bara ett begränsat arkeologiskt fyndmaterial. Museet gjorde sin första arkeologiska undersökning år 1910 och förblev en grävande institution i 60 år. Vid 1970-talets början tog Riksantikvarieämbetet UV Syd (Lund) över all sådan verksamhet. Förutom de fynd som framkom genom grävningar så har museet även tagit emot arkeologiskt material genom gåvor och inköp. Omfattningen av de arkeologiska samlingarna är idag svårbedömd. De uppskattas till ca 10-12 000 föremål från förhistorisk tid och ca 2500 från medeltiden. Därtill finns ca 10 kubikmeter keramik- och tegelfragment och 10 kubikmeter byggnadsdetaljer i sten och tegel. Materialet är dock främst från Helsingborgs stad, inte från omgivande landsbygd och byar.

### **Fynd från trakten kring Rydebäck som förvaras hos Historiska Museet, Stockholm**

I letandet har påträffats en lista över fynd från Helsingborgs kommun som förvaras vid Historiska Museet i Stockholm. Fyndnumren kan sökas i deras databas på nätet. Några fynd har fått samma nummer av någon anledning. Fler uppgifter kring fynden än de som bifogats finns inte på listan. Man kan möjligen kontakta Historiska Museet och ta reda på om det finns fler fynd från berörda socknar utöver dessa. Bara fynd från ovan nämnda område är registrerat här. Det angivna geografiska läget är en socken, en by, eller en fastighet.

- 396** – Gantofta, okänt fynd, bronsålder
- 769** – Rya Kvistofta, lösfynd, bronsålder
- 2110** – Gantofta, lösfynd, boplats och grav, stenålder
- 6639** – Kvistofta kyrkogård, tveksamt gravfynd, medeltid
- 12436** – Gantofta, tveksamt lösfynd, bronsålder
- 12570** – Gantofta, tveksamt lösfynd, stenålder
- 12865** – Vallåkra, lösfynd, stenålder
- 12865** – Vallåkra, lösfynd, stenålder
- 13298** – Vallåkra gårds ägor, lösfynd, stenålder
- 13298** – Vallåkra gårds ägor, lösfynd, stenålder
- 13282** – Vallåkra, okänt fynd, medeltid
- 13345** – Gantofta, lösfynd, stenålder
- 13378** - Gantofta, lösfynd, stenålder
- 13378** – Rya-Katslösa, lösfynd, stenålder
- 13378** – Vallåkra, grav, stenålder
- 13378** – Gantofta, lösfynd, stenålder
- 13378** – Rya-Katslösa, lösfynd, stenålder
- 13378** – Vallåkra, grav, stenålder
- 13485** – Rya-Katslösa, lösfynd, stenålder
- 13485** – Rya-Katslösa, lösfynd, stenålder
- 13521** – Gantofta, grav, stenålder
- 13521** – Gantofta, grav, stenålder
- 13522** – Gantofta, boplats, stenålder
- 13522** – Gantofta, boplats, stenålder

- 13622 – Vallåkra, lösfynd, stenålder
- 13622 – Vallåkra, lösfynd, stenålder
- 14267 – Gantofta, grav, stenålder
- 14355 – Gantofta, osäkert lösfynd, stenålder
- 14355 – Kvistofta by, lösfynd, stenålder
- 16285 – Rydebäck, boplats, stenålder
- 18311 – Rya, lösfynd, stenålder (osäkert vilket Rya man menar)
- 18378 – Vallåkra, boplats, stenålder
- 20236 – Vallåkra, lösfynd, stenålder
- 460 – N. Vallåkra, lösfynd, järnålder
- 631 – Fjärestad s:n, okänt föremål, nyare tid (efter medeltid), innehåller mynt, förvaras vid Kungl. myntkabinettet
- 2110 – Fastmårup Fjärestad s:n, grav, stenålder
- 3012 – Fjärestads k:a, okänt föremål, nyare tid (efter medeltid)
- 3036 – Fjärestad s:n, lösfynd (?), stenålder
- 3641 – Kronofogdebostället Fjärestad s:n, depåfynd, nyare tid (efter medeltid)
- 13305 – Fjärestad No 1 och 2, grav, stenålder
- 13305 – Fjärestad No 1 och 2, grav, stenålder
- 24621 – Fjärestad s:n, lösfynd, medeltid, kopia
- 24624 – Fjärestad No 24, depåfynd, järnålder

### **Föremål som förvaras på Kulturmagasinet, Helsingborg**

För att få fram följande lista har museets databas sökts genom, liksom material i museets pärmar och förteckningar. Uppgifter är från kataloger som i många fall är uppåt hundra år gamla, därför är språket och ibland även bedömningarna gammaldags och man kan inte lova att uppgifterna stämmer. Ett sextiotial, de markerade, har inlagd magasinplacering i databasen, man kan alltså hitta dem i magasinet om man behöver dem. Övriga finns troligen i den stora mängd lådor som ännu inte registrerats.

- HeMS198** – Gantofta, Spjutspets/pilspets
- HeMS199** – Gantofta, Spjutspets/pilspets
- HeMS203** – Gantofta, liten dolk
- HeMS209** – Gantofta, mindre flintdolk
- HeMS212** – Kvistofta prästgård, flintdolk av ljust material med tunt avsmalnande skaft
- HeMS213** – Gantofta, flintdolk av ljust material, helt tunn
- HeMS219** – Gantofta, skära, rätt stor
- HeMS220** – Gantofta, skära
- HeMS222** – Gantofta, skära
- HeMS223** – Vallåkra, skära
- HeMS224** – Gantofta, skära
- HeMS227** – Gantofta, spjutspets
- HeMS229** – Vallåkra, spjutspets
- HeMS230** – Gantofta, spjutspets
- HeMS235** – Gantofta, pilspets. Senneolitikum.
- HeMS239** – Gantofta, flintkniv
- HeMS241** – Gantofta, borrh
- HeMS272** – Gantofta, ämne till större yxa
- HeMS274** – Gantofta, ämne till yxa
- HeMS279** – Kvistofta s:n, skrapa. Stenålder.
- HeMS281** – Gantofta, spånkrapa
- HeMS285** – Norra Vallåkra, dolk

**HeMS291** – Vallåkra, dolk/spjutspets?  
**HeMS300** – Vallåkra, spjutspets  
**HeMS304** – Rya Katslösa, skära  
**HeMS307** – Rya Kvistofta, skära  
**HeMS308** – Råå/Gantofta, flintspån  
**HeMS309** – Råå/Gantofta, flintspån  
**HeMS310** – Råå/Gantofta, flintspån  
**HeMS311** – Råå/Gantofta, flintspån  
**HeMS312** – Råå/Gantofta, flintspån  
**HeMS313** – Råå/Gantofta, flintspån  
**HeMS314** – Råå/Gantofta, flintspån  
**HeMS315** – Råå/Gantofta, flintspån  
**HeMS316** – Råå/Gantofta, eldslagningsflinta  
**HeMS317** – Råå/Gantofta, flintspån  
**HeMS318** – Råå/Gantofta, pryl  
**HeMS319** – Råå/Gantofta, flintkärna  
**HeMS320** – Råå/Gantofta, ämne till yxa  
**HeMS321** – Råå/Gantofta, skrapa  
**HeMS322** – Vallåkra, spånskrapa  
**HeMS330** – Gantofta, skifferhänge  
**HeMS338** – Vallåkra, stridsyxa av grönsten  
**HeMS339** – Rya Katslösa, stridsyxa av grönsten, böjd  
**HeMS359** – Rya Katslösa, flintmejsel  
**HeMS362** – Rydebäck, flintyxa, eggen skadad  
**HeMS390** – Rya Katslösa, ämne till mejsel  
**HeMS403** – Katslösa No 6, stor grönstensyxa  
**HeMS405** – Rya Katslösa, mindre grönstensyxa  
**HeMS406** – Vallåkraåns botten, större grönstensyxa  
**HeMS409** – Rya Katslösa, stor grönstensyxa  
**HeMS410** – Gantofta, stor grönstensyxa  
**HeMS415** – Rya Katslösa, stridsyxa, trasig  
**HeMS421** – Gantofta, bred yxa, smågropig  
**HeMS422** – Gantofta, städ  
**HeMS436** – Vallåkraåns botten, stor, slipad flintyxa  
**HeMS453** – Gantofta No 4, skära med defekt  
**HeMS454** – Gantofta No 4, hålmejsel  
**HeMS455** – Gantofta No 4, rätnackad flintyxa  
**HeMS456** – Gantofta No 4, flintdolk  
**HeMS457** – Gantofta No 4, hålmejsel  
**HeMS458** – Gantofta No 4, skära  
**HeMS459** – Gantofta No 4, hålmejsel  
**HeMS460** – Gantofta No 4, stor grönstensyxa  
**HeMS461** – Gantofta No 4, sländtrissa. Utställd i ”Fragment” på Dunkers.  
**HeMS1668** – Gantofta, slipad grå flintyxa  
**HeMS1669** – Gantofta, flintyxa, delvis omejslad, uppåt tillspetsad, nackens sidor med en kant  
**HeMS1673** – Örby, liten brungul flintyxa, delvis slipad  
**HeMS1677** – Fjärestad, Fastmårup, slipad grå flintyxa  
**HeMS1700** – Gantofta, stridsyxa av sandsten, liten med skafthål  
**HeMS1720** – Kvistofta, skrapa  
**HeMS1845** – Fjärrestad, Fastmårup, flintspån, trol. använt som kniv

**Samtliga mellan HeM170-37 och HeM521-37 tillhör herr A. P. Risbergs (Hbg) samling, vilken inköptes av densamme 1937-12-01.**

- HeM170-37** – Katslösa, tångepilspets, trekantig, pringlad. Udden avbruten. L. 2,9 cm. Senneolitikum.
- HeM171-37** – Gantofta, flintavslag, spetsoval. Eggarna med tydlig retusch. L. 3,3 cm.
- HeM176-37** – Katslösa, tjocknackig flintyxa, slipade bredsidor. Eggen omhuggen. L. 14,6 cm.
- HeM178-37** – Rydebäck, skafthålsyxa av grönsten. Obetydligt eggslipad. L. 10,4 cm.
- HeM183-37** – Rya Katslösa, flintdolk, skaftet inte särskilt markerat. L. 8,7 cm.
- HeM184-37** – Rya Katslösa, flintdolk med kort, inknipet skaft. L. 9,8 cm.
- HeM185-37** – Rya Katslösa, flintdolk med tjockt skaft med närmast tresidig genomskärning. L. 13,2 cm.
- HeM187-37** – Olstorp, Kvistofta s:n, skära, halvmåneformad. L. 15,8 cm.
- HeM201-37** – Gantofta, spjutspets/dolk(?), obetydligt skaft. L. 11,1 cm.
- HeM202-37** – Rydebäckstorp, spjutspets/dolk(?), obetydligt skaft. L. 9,3 cm.
- HeM203-37** – Katslösa, skära av gul flinta, med ansats till skaft. L. 7,2 cm.
- HeM209-37** – Rydebäckstorp, tjocknackig flintyxa, eggsidorna slipade, slagmärken. L. 12,7 cm. Funnen 1912.
- HeM214-37** – Katslösa, tunnackig flintyxa, gulvit, slipad. Eggen omslipad. L. 17,7 cm. Funnen 1922.
- HeM217-37** – Kvistofta s:n, tunnackig yxa av gulbrun flinta. Slipad, möjligen omskäppt. L. 12,3 cm. Funnen 1920.
- HeM218-37** – Kvistofta s:n, tunnackig flintyxa, gulvit. Pringlade kanter, oslipad. Funnen 1919.
- HeM222-37** – Fjärestad s:n, tunnackig grå flintyxa, slipad. Funnen 1922.
- HeM227-37** – Kvistofta s:n, flintskära. L. 10,4 cm. Funnen 1913.
- HeM228-37** – Kvistofta s:n, flintskära. L. 10 cm. Funnen 1919.
- HeM229-37** – Kvistofta s:n, flintskära. L. 9,1 cm. Funnen 1913.
- HeM240-37** – Rydebäckstorp, skafthålsyxa av grov grönsten. Avslagen längs med och över skafthålet. Omborrad och därefter åter skadad. L. 10,3 cm.
- HeM241-37** – Kvistofta s:n, grönstensyxa, tväreggad. Dubbelkoniskt litet skafthål. Något slipad. L. 9,4 cm.
- HeM244-37** – Kvistofta s:n, grönstensyxa, något slipad. L. 9,7 cm.
- HeM245-37** – Rydebäckstorp, tjocknackig gulbrun flintyxa, slipad. L. 16 cm. Funnen 1919.
- HeM250-37** – Kvistofta s:n, tjocknackig, gulbrun flintyxa, svagt håleggad. Oslipad. L. 18,7 cm.
- HeM251-37** – Kvistofta s:n, tjocknackig, gulbrun flintyxa, håleggad. Oslipad. L. 15,6 cm.
- HeM252-37** – Rydebäcksgård, Tjocknackig yxa av vit flinta, bred egg. Svagt håleggad, slipad. L. 11,8 cm.
- HeM255-37** – Kvistofta s:n, brun flintmejsel, svagt håleggad. Fyrkantig genomskärning, oslipad. L. 16,7 cm.
- HeM258-37** – Kvistofta No 13, pilspets av flinta, triangulär genomskärning, tånge, retuscherade (pringlade) egg. L. 7 cm. Stenålder.
- HeM259-37** – Katslösa, skifferhänge, rektangulärt med hål, slipat. L. 9 cm. Senneolitikum (2350 f.Kr. och 1800 f.Kr.)
- HeM269-37** – Katslösa, skafthålsyxa av grönsten, avslagen tvärs över skafthålet, eggen något slipad. Tillverkad av en längs skafthålet avslagen yxa. L. 11,3 cm.
- HeM270-37** – Katslösa, grönstensyxa med slipad egg. L. 13,5 cm.
- HeM271-37** – Katslösa, mejsel av ljusgrå flinta. Kvadratisk genomskärning, slipad. L. 14 cm.
- HeM337-37** – Katslösa, tjocknackig, gulbrun flintyxa, håleggad och oslipad. L. 14,8 cm. Funnen 1928.
- HeM338-37** – Rydebäck, dolk av brun flinta. Tjockt skaft med spetsoval genomskärning. Uppskärpt. L. 12,2 cm. Funnen 1928.
- HeM339-37** – Rydebäck, spån av brun flinta, skärpt i ena änden. L. 13,5 cm.

**HeM340-37** – Katslösa, pilspets av brun flinta, triangulär. Urnupen bas. Ej färdigarbetad. L. 5,5 cm.  
**HeM341-37** – Rydebäckstorp, pilspets av gulbrun flinta. Triangulär genomskärning, tånge. L. 5,3 cm. Stenålder.  
**HeM364-37** – Katslösa, skära/skrapa av gul flinta, halvmåneformad. L. 8,9 cm. Funnen 1929.  
**HeM390-37** – Rydebäck, skivvyxa av grå flinta. Bred egg. L. 8,9 cm.  
**HeM396-37** – Fjärestad s:n, tunnackig yxa av gulflammig flinta. Oslipad. L. 14,5 cm. Funnen 1907.  
**HeM405-37** – Katslösa No 8, tunnackig yxa av gråflammig flinta, pringlad, oslipad. L. 27,2 cm.  
**HeM409-37** – Katslösa, mejsel av gulvit flinta, med kvadratisk genomskärning. Eggslipad. L. 14,5 cm. Funnen 1932.  
**HeM418-37** – Katslösa No 8, okänt föremål, yxämne? Av mörkgrå flinta, grovt slagen, med triangulär genomskärning. L. 13,2 cm.  
**HeM420-37** – Katslösa, bronsyxa med skaftlappar. L. 16,3 cm.  
**HeM510-37** – Rydebäckstorp, Yxa av finkornig grönsten, med litet skafthål, tväreggad. L. 13,1 cm.  
**HeM521-37** – Gantofta, Grönstensyxa, tjockackig med konkava smalsidor. Eggslipad. L. 24,5 cm. Funnen 1928.

**HeM411-13** – Örby, holkyxa (hålcelt) med öra, eldskadad. Funnen under en större sten i Örby. Skänkt 1913 av lantbrukare J. Paulsson, Bårslöv.  
**HeM409-16** – Gantofta, dolkbladliknande redskap av gul flinta. Basen tjock. L. 19,8 cm.  
**HeM54-18** – Örby No 4, mejsel av mörk flinta, gjord av slipad yxa. L. 10,5 cm. Funnen vid plöjning på fastigheten. Inköp 1918-07-26 av Per Nilsson, Örby.  
**HeM1644-19** – Gantofta, gul flintyxa, spetsoval, spetsackig, grovt huggen. L. 18 cm.  
**HeM1658-19** – Gantofta, tunnackig flintyxa, brunröd, oslipad. L. 26,3 cm  
**HeM2079-19** – Rya Kvistofta, flintskära. L. 9,7 cm.  
**HeM1179-20** – Katslösakvinnan, se separat beskrivning.  
**HeM482-25** – Gantofta, flintskära. L. 14,6 cm. Funnen i den jord som uppkastats vid gravhögen i Gantofta.  
**HeM483-25** – Gantofta, pilspets av flinta, trekantig. L. 7 cm. Funnen i den jord som uppkastats vid gravhögen i Gantofta. Senneolitikum.  
**HeM484-25** – Gantofta, bladformig pilspets av flinta. L.3,8 cm. Funnen i den jord som uppkastats vid gravhögen i Gantofta. Senneolitikum.  
**HeM485-25** – Gantofta, bladformig pilspets av flinta. L.2,8 cm. Funnen i den jord som uppkastats vid gravhögen i Gantofta. Senneolitikum.  
**HeM486-25** – Gantofta, bladformig pilspets av flinta. L.4,7 cm. Funnen i den jord som uppkastats vid gravhögen i Gantofta.  
**HeM487-25** – Gantofta, bladformig pilspets av flinta. L.2,7 cm. Funnen i den jord som uppkastats vid gravhögen i Gantofta.  
**HeM313-28** – Gantofta, dolk av mörk flinta, rombformat skaft. L. 15,3 cm. Inköp från antikhandlare N. A. Nilsson i Hbg.  
**HeM314-28** – Gantofta, tjockackig yxa av gulaktig flinta, oslipad med hålegg. L. 14,8 cm. Inköp från antikhandlare N. A. Nilsson i Hbg.  
**HeM315-28** – Gantofta, stenhammare av ljus, fläckig stenart, med skafthål. L. 13,8 cm. Inköp från antikhandlare N. A. Nilsson i Hbg.  
**HeM927-28** – Katslösa, emaljkrone till människotand. Framkom vid intendent T. Mårtenssons efterundersökning på platsen för förstörd gravhög från bronsåldern (se HeM113-47). 1x1 cm. Bronsålder.  
**HeM454-33** – Katslösa, tunnackig slipad flintyxa. L. 27 cm. Inköp från Herman Andersson, Katslösa.

**HeM455-33** – Katslösa, tunnackig flintyx, avbruten banedel. L. 16,6 cm. Inköp från Herman Andersson, Katslösa.

**HeM456-33** – Katslösa, hålyxa av flinta, oslipad. L. 13,9 cm. Inköp från Herman Andersson, Katslösa.

**HeM457-33** – Katslösa, flintdolk med slipat blad, vilket till hälften är avbrutet. L. 13,2 cm. Inköp från Herman Andersson, Katslösa.

**HeM28-34** – Fjärestad, holkyxa (hålcelt) av brons. L. 10,2 cm. Funnen av stationsinspektör Bengtsson i Gantofta vid jakt å Fjärrestad. Inköp 1934 från antikhandlare N. A. Nilsson, Hbg.

**HeM113-47** – Katslösa, svärd av brons, starkt vittrat, brutet i fyra delar. Spets och tångens översta del saknas. Tånge med upphöjda ... , nithål i tångens och i bladets övre del. L. 65,5 cm. Bronsålder II-III (1500-1100 f. Kr.). Grävningsfynd 1928 från Katslösa. Påträffat under stenbrytning på ett fält vid Katslösa. Gravhög från bronsåldern har legat på platsen, förstörd. Tidigare införd som HeM926-28. (Se även nr. HeM927-28)

**HeM760-57** – Katslösamannen, se separat beskrivning.

**HeM615-60** – Fjärestad s:n, bokbeslag. Gjuten och ciselerad brons. Genombruten, rund ring med inskriven människofigur som rider på en svan(?). Svagt reliefverkan och svagt konvex yta. Rester av fyra fästöglor. Rester av förgyllning, annars grön patina. Diam. 6,5 cm. Inkom ca 1950. Typiskt arbete för 1100-talet. Kopia finnes enl. katalogen.

**HeM251-69** – Kvistofta s:n, skål av koppar, jordfynd. Funnen vid utgrävning i Gantofta socken. Inlöst för 100 kr. 1969-06 från herr Henry Nilsson, Rya, Gantofta.

**HeM672-73:1-15** – Kvistofta kyrkogård, keramikskärvor av olika gods, 15 st. Nr. 14-15 är kakelskärvor. jordfynd, funna på Kvistofta kyrkogård vid schaktning. Skärvorna är lösfynd från området öster om gamla kyrkogårdsmuren, norr om prästgården.

**HeM538-82** – Rydebäcks gård, keramik. Dräneringsrör, 1800-tal. L. 32 cm, Diam. 71 cm. Påträffat vid Rydebäcks gård, gamla tegelbruket. Inlämnat av Agneta Åsgrim-Berlin.

**HeM1809-98** – Gantofta, kruka av lergods, fragment bukdel 2 skärvor. Möjligen mellanneolitikum TRB. Utgrävningsfynd, fyndfördelat till Hbg museum (tidpunkt okänd).

### Katslösakvinnan



Foto Olof Larsén

Postkortet av Katslösakvinnan finns till salu genom Rydebäcks museiförening. 5:-

Figurerna Katslösakvinnan och Katslösamannen kan beskådas vid den permanenta utställning "På Gränsen" i Dunkers Kulturhus.

Rydebäcks Museiförening söker sponsorer som kan hjälpa oss genomföra ett återskapande av figurerna så de kan visas i samlingarna nära platserna där de hittades!

Den s.k. Katslösakvinnan, med inv. nr. HeM1179-20, är utställd på Dunkers Kulturhus. Figuren har tidigare daterats till Bronsåldern period IV, alltså åren 1100-900 f. Kr. men enligt Helsingborgs stadslexikon (2006) uppges 750-600 f. Kr. Fyndet förvärvades enligt katalogen för nyförvärv till museet 1920 av lantbrukaren Johan Jönsson i Katslösa. I museets accessionsloggare med utförligare beskrivningar över alla objekt står det: "Kvinnofigur av brons, i huvudsak plan baksida. Hål genom öronen, där hängen varit anbringade, vilka saknas. Se beskrivning i Hbgs historia del I, s. 89 Fig 146. Vikt 109,30 g./ Funnet vid Katslösa, Kvistofta sn, Luggude h:d, alldeles vid Hälsingborgs stads gräns./ Inköp i en gård. (75 :-?) En pojke Joel Jönsson, hade funnit den och då hade örringar funnits i öronen./ Enligt grannarna (fru Lydia Rasmusson 1957) funnet på Johan Jöns, Katslösa 9./ Skall härröra från Sture Troedssons gård, Katslösa enl. brev från fil. lic. B. Järbe 29/12-55."

Angående sista meningen har hittats en senare anteckning gjord av en arkeolog som tidigare arbetade vid Helsingborgs museum: "Enligt brev från fil. lic. B. Järbe 29/12 1955 skall den härröra fr. Sture Troedssons gård, Katslösa 10:7-10:22 vid fossil åkermark." Möjligen menar hon att 10:7-10:22 är fastighetsbeteckning i Katslösa. Nr 10:7 ligger enligt kartan intill Katslösa 9:1 där platsen för fyndet markerats.

I fornminnesregistret står som följer om fyndplatsen: "Fyndplats för kvinnofigur av brons, H 13,7 cm, B 6 cm och Dj 1 cm. Figuren förvaras på Helsingborgs museum. Hö, uppgift om. På en broschyrkarta (se RAÄ nr 22) markeras ungefär på denna plats en överodlad hög, eller snarare 150 m. längre mot NÖ. Inga dylika spår kunde observeras vid inventering 1986. Tillägg: Troligen har en hög markerats här då Landsantikvariern (98/67) antar att här legat ett "utplöjt gravfält, där flera förhistoriska fynd gjorts". Enda vid inv. 1986 kända fyndet är kvinnofiguren. Enligt Helsingborgs museum, där figuren förvaras, skall en pojke, Joel Jönsson, ha hittat den med örringar i öronen, på Katslösa nr 9, Johan Jöns. Om förra inventeringens kartmarkering är exakt är nu okänt. Dateringen är bronsålderns period VI."

Litteratur:

Bååth, L. M. *Helsingborgs historia I*, s. 89, Helsingborg 1925.

*Fornvännen* 1909, s. 176ff.

Stenberger, Mårten. *Det forntida Sverige*. 1964.

I *Helsingborgs historia I* på sid. 89 nämns i samband med Katslösakvinnan att det finns ytterligare en liten, defekt figur som påträffats i närheten av fyndplatsen för denna. Denna ska förvaras vid Statens Historiska Museum i Stockholm.

### **Andra fynd från Katslösa No 9**

*om denna fåra, som nu är täckdikad och igenlagd som åkermark, skönjes i terrängen svaga I kopian av ett PM från Skånes Hembygdsförbund (1964-02-29), som riktats till Lunds Historiska Museum, beskrivs Katslösa No 9 som en "fyndplats för diverse förhistoriska redskap". Markägaren Thure Jönsson skulle göra schaktnings- och fyllnadsarbeten inom ett område beläget på Katslösa No 9. Han tog kontakt med Helsingborgs museum, anhöll om granskning av marken och väntade ett halvår. Då gjorde han en ny framställning till museet. Då ingen granskning blev gjord utfördes arbetena ändå.*

*"På åkermark ett hundratal meter söder om gårdsbyggnaderna har under en följd av år ett flertal flintredskap påträffats. Den odlade marken genomskars till för ett par år sedan av en relativt djup bäckfåra, vilken är markerad på ekonomiska kartan. Såväl omedelbart norr som söder förhöjningar som sannolikt är spår efter bortodlade högar eller gravplatser. På en av dessa förhöjningar, omedelbart söder om fåran påträffades på 1920-talet en bronsfigur (Katslösakvinnan). På en likartad förhöjning ett hundratal meter längre österut har markägaren vid plöjning påträffat en grav bestående av flata stående hällar, innehållande ben av homo (av beskrivningen att döma sannolikt en hällkista). Strax söder om fåran påträffades en stenpackning i samband med markens utjämning vid den för ett par år sedan utförda igenläggningen av fåran. Markägaren har på området insamlat ett flertal lösa stenverktyg, bl.a. fyra vackra tjocknackiga flintyxor, ett fragment av en större sannolikt tunnackig yxa, två delar av enkla skafthålsyxor, en del av en vacker båtyxa, dolkämnen, m.m."*

### **Katslösamannen**



Foto Olof Larsén.

**Postkortet av Katslösamannen finns till salu genom Rydebäcks museiförening. 5:-**

**Figurerna Katslösakvinnan och Katslösamannen kan beskådas vid den permanenta utställning "På Gränsen" i Dunkers Kulturhus.**

**Rydebäcks Museiförening söker sponsorer som kan hjälpa oss genomföra ett återskapande av figurerna så de kan visas i samlingarna nära platserna där de hittades!**



I Helsingborgs museers samlingar ingår också ett fragment av en manlig tennfigurin förromersk järnålder, inv. nr. HeM760-57. (Se *Fornvännen* 1951, häfte 5-6 s. 364.) Den är 6,3 cm lång, gjuten endast till midjepartiet, har uppåtsträckta armar och på huvudet en luva, samt en krage runt halsen med brett bälte framtill. Denna har bedömts vara något yngre än Katslösakvinnan. Den är ett jordfynd, funnet av fru Lydia Rasmusson (f. 1900-11-18) på hennes gård Katslösa No 3:5 i Katslösa by och inköptes till museet för 50 kr. Den lämnades in till Helsingborgs museum i januari 1957 av brunnsborrhare Hjalmar Aleman sedan han hittat den i en skräplåda hos lantbrukaren Frans Rasmusson. Enligt en intervju som gjordes med fru Rasmusson 1957-02-16 var det när hon gallrade betor i maj 1955 som hon såg figuren ligga i raden och tog upp den. Den låg mitt i deras åkerstycke (det verkar vara Katslösa No 13). Mitten på detta åkerstycke brukar ge fornyfynd. Fru Rasmusson hade en samling av 9 mer eller mindre fragmentariska flintredskap från yngre stenåldern, samt mynt från 1800-talet.

### **En till?**

Fru Rasmusson berättade vidare att hennes far (Anders Krook) för längesedan hittat en annan metallfigur i denna åker. Den hade sålts till skrothandlare i Landskrona, enligt vad hon visste. När fyndet av Katslösakvinnan publicerades i tidningarna hade hennes mor utbrustit: ”Det var en likadan som Johan Jöns’ som far hitta!” (Johan Jöns gård är Katslösa No 9.)

**Vid Lunds Historiska Museum** finns en bronsfigur, inv. nr. 20170.

### **Katslösakvinna nr. 2**



Foto: Bengt Bengt Almgren, LUHM

På en kopia ur deras accessionskatalog över inkomna föremål beskrivs att man gjort efterforskningar för att finna fynd som relaterar till detta föremål och då verkar det som om man blandat ihop berättelserna om Katslösakvinnan och Katslösamannen. Där står det t.ex. att det var Lydia Rasmussen som hittade en figur med båda benen i behåll. Utifrån källor i Helsingborg verkar det dock som att hon hittade den som helt saknar ben, Katslösamannen. Däremot står det ”bilden såld av Krook till lumphandlare Teorin i Landskrona” som möjligtvis felaktigt syftar på Katslösakvinnan.

Vidare beskrivs angående nr 20170 att det är en figur av brons med högra benet avbrutet och en spricka tvärs över halsen i skulderhöjd. Skadorna tror man är sentida. Ansiktet har klumpig näsa och små runda ögon (på en bild ser jag att figuren liknar Katslösakvinnan, men är lite klumpigare). Figuren har köpts in till Lunds Historiska Museum av amanuens Lindskog (år 1920?) av en Pauli Lidhén, som i sin tur köpt den av en skrothandlare Benediktsson i Landskrona. Denne söktes upp av amanuens Lindskog och berättade att han köpt den ”jämte annat skrot” i V Karaby, inte långt från Landskrona.

Kanske är det denna i Lund förvarade figur som Lydia Rasmussons far, Anders Krook, hittade. (Se info. ang. **Katslösamann**)

**”Katslösafyndet”**

Unikt fornyfynd som 1837 påträffades vid grävning i Rya, Katslösa. Består av en arming av massivt guld med en vikt av 187 g. Den dateras till 950-750 f. Kr. Förvaras hos Historiska museet i Stockholm (enl. Helsingborgs stadslexikon, 2006).

### **”Gantoftafyndet (1)”**

Fynd år 1811 bestående av en massiv guldarmring med fem vidhängande spiralfingerringar från bronsåldern. Förvaras hos Historiska museet i Stockholm (se Helsingborgs stadslexikon, 2006).

### **”Gantoftafyndet (2)”**

1946 hittade Seth Nordin, sonen till trädgårdsmästare Enok Nordin, på fastigheten Fjärestad 24:4 ett bysantinskt guldmynt med hängögla, präglad av kejsar Theodosius II. Han regerade åren 408-450 e. Kr. 1949 på sommaren påträffade Enok Nordin en guldrakteat i närheten av den första fyndplatsen och på hösten påträffades ytterligare en. 1949-11-08 gjorde Helsingborgs museum en undersökning av ett mindre område på fastigheten Fjärestad 24:4 och påträffade ytterligare tre guldrakteater, varav en var präglad av samma stamp som en av de tidigare funna brakteaterna. 30/5-21/6 1951 utfördes en undersökning till av platsen och direkt väster om 1949 års fyndområde påträffades på ca 15 cm djup en s.k. betalningsring, en ring av spirallagd guldten, med två på tenen löst lagda halvcirkelformigt böjda, relativt grova guldtrådar. Sådana kan ha utgjort en form av betalningsmedel. Fyndområdet ligger nordost om bron över Kvistoftaan i Gantofta, öster om korsningen mellan vägarna till Bårslöv, Gantofta och Fjärestad. och fynden dateras till folkvandringstid, dvs. ca 400-550 e. Kr. De bör ha tillhört en depå som sedan splittrats vid plöjning av marken. Efter vad jag kan se i kopiorna av breven från 1950-talet så skickades fynden till Riksantikvarieämbetet och förvaras troligen på Historiska Museet eller Kungliga Myntkabinettet i Stockholm.

Litteratur:

Kindström, Lars-Göran. Kring Kärnan 6, *Gantoftafyndet*, 1956.

*Helsingborgs stadslexikon*, 2006.

### **Vallåkra**

Tittar man i *Helsingborgs historia I* s. 97 nämns en arming i guld som hittades i Vallåkra 1826. Den finns även på bild.

VI STÅR I STOR TACKSAMHET FÖR HJÄLPEN VI FICK AV EN TIDIGARE  
MEDARBETARE PÅ FREDRIKSDALS KULTURMAGASIN SOM LYFTE FRAM  
GRUNDEN TILL INFORMATIONEN.

INFORMATIONEN ÄR BEARBETAD FRÅN KÄLLOR VID FREDRIKSDALS ARKIV  
och LUNDS UNIVERSTITETS HISTORISKA MUSEUM

J.A. Rydebäck, Juli 2013